

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาการตัดสินใจทำงานของข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 50-70 ปี จำนวน 480 ตัวอย่าง แบ่งเป็น กลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการทำงานหลังเกษียณ จำนวน 289 คน หรือร้อยละ 60.21 และกลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานหลังเกษียณ จำนวน 191 คน หรือร้อยละ 39.79 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานหลังเกษียณ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส อายุระหว่าง 50-60 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ผู้ที่ยังไม่เกษียณหรือต่ออายุราชการ มีรายได้เฉลี่ย 32,712 บาทต่อเดือน ส่วนผู้ที่เกษียณแล้วได้รับเงินบำนาญเฉลี่ย 22,503 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย 22,341 บาทต่อเดือน จำนวนหนี้สินเฉลี่ย 594,528 บาท จำนวนเงินออมและทรัพย์สินเฉลี่ย 1,538,356 บาท มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 7,843 บาทต่อเดือน มีบุคคลที่สามารถพึ่งพิงทางการเงินได้หลังเกษียณ สาเหตุที่ต้องการทำงานหลังเกษียณอายุ ได้แก่ ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ต้องการหารายได้เสริม และต้องการใช้ความรู้ความสามารถให้เป็นประโยชน์ โดยงานที่ต้องการทำมากที่สุดอยู่ในสายงานสังคม บริหาร ตำแหน่งที่ต้องการทำมากที่สุด คือ อาจารย์พิเศษ ต้องการสวัสดิการและความช่วยเหลือทางด้านการบริการสาธารณสุขไปรษณีย์พิเศษ ส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ การเจ็บป่วย คือ โรคความดัน

สำหรับกลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการทำงานหลังเกษียณ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีสถานภาพสมรส อายุระหว่าง 50-60 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ผู้ที่ยังไม่เกษียณหรือต่ออายุราชการ มีรายได้เฉลี่ย 33,023 บาทต่อเดือน ส่วนผู้ที่เกษียณแล้วได้รับเงินบำนาญเฉลี่ย 22,086 บาทต่อเดือน มีค่าใช้จ่ายรวมเฉลี่ย 19,374 บาทต่อเดือน จำนวนหนี้สินเฉลี่ย 661,409 บาท จำนวนเงินออมและทรัพย์สินเฉลี่ย 1,283,302 บาท มีรายได้สุทธิเฉลี่ย 12,113 บาทต่อเดือน สาเหตุที่ต้องการเกษียณอายุ ได้แก่ ต้องการพักผ่อน อดอยากดูแลครอบครัว มีบุคคลที่สามารถพึ่งพิงทางการเงินได้หลังเกษียณ ต้องการสวัสดิการและความช่วยเหลือทางด้านการบริการสาธารณสุขไปรษณีย์พิเศษ ส่วนใหญ่มีปัญหาสุขภาพ การเจ็บป่วย คือ โรคความดัน

ด้านการวิเคราะห์ความต้องการทำงานของข้าราชการผู้สูงอายุ ด้วยแบบจำลองโลจิท (Logit model) ด้วยเทคนิควิธีวิเคราะห์การประมาณภาวะความน่าจะเป็นสูงสุด (maximum likelihood estimate: MLE) และเทคนิควิเคราะห์ marginal effect ผลการศึกษาได้ค่า log likelihood function เท่ากับ -308.7520 ค่า restricted log likelihood เท่ากับ -322.6358 ค่า Chi-squared เท่ากับ 27.76759 ค่า McFadden R^2 เท่ากับ 0.04303 และค่าความถูกต้องของการทำนายเท่ากับร้อยละ 61.88 และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทำงานของข้าราชการผู้สูงอายุหลังเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 คือ ปัจจัยด้านรายจ่ายของข้าราชการผู้สูงอายุ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 คือ ปัจจัยด้านเงินออมของข้าราชการผู้สูงอายุ และปัจจัยด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 คือ ปัจจัยด้านรายได้ของข้าราชการผู้สูงอายุ สามารถสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยด้านรายจ่ายของข้าราชการผู้สูงอายุ (EXP) พบว่า ถ้ารายจ่ายของข้าราชการผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น จะทำข้าราชการผู้สูงอายุเลือกทำงานหลังเกษียณ ทั้งนี้ข้าราชการผู้สูงอายุมีค่าใช้จ่ายต่างๆเป็นจำนวนมาก เช่น ค่าใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวัน ค่าใช้จ่ายสิ้นเปลือง ค่าใช้จ่ายด้านสังคม ด้านบันเทิง เป็นต้น ทำให้ต้องการหารายได้เพื่อมาดำรงชีพ ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงตัดสินใจทำงานหลังเกษียณ

ปัจจัยด้านภาระที่ต้องรับผิดชอบ (RES) พบว่า ถ้าข้าราชการผู้สูงอายุมีภาระที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น จะทำให้ข้าราชการผู้สูงอายุเลือกทำงานหลังเกษียณ เนื่องจากข้าราชการผู้สูงอายุมีภาระที่ต้องรับผิดชอบนอกเหนือจากค่าใช้จ่ายส่วนตัว เช่น การดูแลผู้อื่น ลูก หลาน ญาติพี่น้อง ค่ารักษาพยาบาล หรือค่าเล่าเรียน ทำให้เงินไม่พอใช้ ต้องการหารายได้เพิ่ม

ปัจจัยด้านการออมของข้าราชการผู้สูงอายุ (SAV) พบว่า ถ้าข้าราชการผู้สูงอายุมีการออมในรูปแบบต่างๆ เช่น เงินสด เงินฝากธนาคาร หุ้น/พันธบัตร กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น โดยมีเงินออมเฉลี่ยตั้งแต่ 1,385,861 บาท จะทำให้ข้าราชการผู้สูงอายุเลือกไม่ทำงานหลังเกษียณ ทั้งนี้ข้าราชการผู้สูงอายุที่มีเงินออมโดยเฉลี่ยตั้งแต่ 1,385,861 บาท แสดงว่ามีเงินเพียงพอในการเลี้ยงชีพหลังจากเกษียณหรือยามชราไปแล้ว ดังนั้นจึงตัดสินใจเลือกไม่ทำงาน

ปัจจัยด้านรายได้ของข้าราชการผู้สูงอายุ (INC) พบว่า ถ้าข้าราชการผู้สูงอายุมีรายได้น้อย จะทำให้ข้าราชการผู้สูงอายุเลือกทำงานหลังเกษียณ ทั้งนี้ข้าราชการผู้สูงอายุมีรายได้ไม่เพียงพอในการเลี้ยงชีพ หรือรายได้หลังเกษียณไม่พอใช้ ทำให้มีปัญหาเรื่องการเงิน ไม่มีสิทธิ์ได้รับรายได้อื่นๆ จึงตัดสินใจเลือกทำงาน

5.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากผลการวิเคราะห์ข้าราชการผู้สูงอายุที่มีรายจ่ายมาก ทำให้ต้องการทำงานเพื่อนำรายได้มาดำรงชีพ ดังนั้นควรมีนโยบายส่งเสริมให้มีการลดรายจ่าย โดยส่งเสริมสนับสนุนสิทธิพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีมาตรการที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น การควบคุมสินค้าอุปโภคบริโภคหรือกำหนดราคาพิเศษ

2) จากความต้องการทำงานของกลุ่มข้าราชการผู้สูงอายุ เนื่องจากมีภาระที่ต้องรับผิดชอบมาก และมีรายได้น้อยไม่เพียงพอในการเลี้ยงชีพ จึงต้องการทำงานเพื่อหารายได้เสริม หรือต้องการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นควรมีการเพิ่มโอกาสในการทำงาน ส่งเสริมให้ข้าราชการผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพ ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาทำประโยชน์เพื่อสังคมและสร้างรายได้ โดยรัฐบาลควรส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมอาชีพ เพื่อสร้างอาชีพและพัฒนาศักยภาพในการทำงาน หรือเพื่อเป็นทางเลือกให้ข้าราชการผู้สูงอายุสามารถเลือกอาชีพใหม่หลังจากเกษียณ

3) ข้าราชการผู้สูงอายุที่มีเงินออมน้อย ไม่เพียงพอในการดำรงชีพหลังเกษียณหรือยามชรา ทำให้ต้องการทำงานหลังจากเกษียณ หรือเป็นภาระของลูกหลาน ดังนั้นจึงควรมีการผลักดันให้มีระบบการออมเพื่อการชราภาพ กระตุ้นและสร้างจิตสำนึกด้านการออมตั้งแต่วัยทำงาน เพื่อเป็นหลักประกันรายได้เมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุ และจัดตั้งกองทุนผู้สูงอายุเพื่อช่วยเหลือเรื่องการประกอบอาชีพ

4) ข้าราชการผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกษียณก่อนอายุหรือไม่ต้องการทำงาน ดังนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีสุขภาพที่ดี โดยส่งเสริมให้มีการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ข้าราชการผู้สูงอายุหรือประชาชนทั่วไปได้ออกกำลังกายมากกว่าที่เป็นอยู่ เมื่อข้าราชการผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรงจะส่งผลให้มีศักยภาพในการทำงานหลังเกษียณและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น